Linas KVIZIKEVIČIUS

TYRINĖJIMAI ŽEMAIČIŲ KALVARIJOJE 1999 M.

1999 m. LII archeologinė ekspedicija vykdė žvalgomuosius archeologinius tyrinėjimus Plungės r., Žemaičių Kalvarijoje. Minėtieji darbai vykdyti klojamų telefono kabelių trasų ir įrengiamų šulinių vietose. Tyrinėjimų metu dėl nedidelės žemės kasimo darbų apimties archeologiškai vertingo kultūrinio sluoksnio neaptikta. Trasų ir šulinių vietose daugeliu atvejų iki projektinio – 80 cm gylio yra supiltinis smėlio sluoksnis, užpiltas pakeliant gatvės paviršių. Centrinėje gyvenvietės dalyje, Gardų aikštės Š tranšėjose, aptikta pavienių smulkių žmonių kaulų. Šioje vietoje XVIII–XIX a. laidoti nuo maro mirę žmonės. Sovietmečiu šalia statant mokyklą ir kultūros namus bei lyginant teritoriją, kapai buvo suardyti, o kaulai paskleisti. Nesuardytų kapų nerasta, greičiausiai jie gali būti giliau.

Archeologinių radinių šioje dalyje nerasta.

Vizualiai žvalgant žemės paviršių Barstyčių, Senkapio ir Zvizdro kalno gatvių sankryžoje, nedidelio kalnelio šlaito atodangose bei žvyruotame keliuke, aptikta pavienių archeologinių radinių, būdingų IX–XIII a. laikotarpio įkapėms. Aptikta žalvarinių sulaužytų apyrankių, segių, karolių, įvijų, geriamųjų ragų ir kitokių dirbinių fragmentų, sulaužyto geležinio ietigalio dalis. Pavienių šio laikotarpio kapams būdingų radinių rasta ir Zvizdro kalno gatvėje, žvyruotame keliuke.

Vykdant žemės kasimo darbus Zvizdro kalno gatvės R dalyje, tranšėjoje, 75 cm gylyje, aptiktas žalvarinis pentinas. Šioje vietoje papildomai atidengtas 4,5 m^2 dydžio plotas (1,5×3 m dydžio), į ilgį suplanuotas R–V kryptimi. Čia 35–55 cm gylyje rasta pavienių žalvarinių papuošalų fragmentų iš anksčiau suardytų kapų. 65 cm gylyje nuo žemės paviršiaus ėmė ryškėti palaidojimas. Mirusysis laidotas aukštielninkas, galva orientuota į V. Įkapes sudarė 2 geriamųjų ragų žalvariniai apkalai, 2 ietigaliai, 2 balnakilpės, sagtys, 2 apyrankės gyvuliniais galais, įvijinis žiedas, odinis diržas su sagtimi ir spurgeliais, žalvarinės šukos su grandinėle, 18 pasaginių segių.

Tyrinėjimai parodė, kad miestelio kultūrinis sluoksnis yra giliai, o Zvizdro kalno gatvėje esantis IX–XII a. kapinynas smarkiai ardomas. Ateityje ardomose vietose reikėtų atlikti archeologinius tyrinėjimus.

Linas KVIZIKEVIČIUS

The investigation in Žemaičių Kalvarija, in 1999

During the investigation in Zvizdro Kalno street, destroyed inhumations and burials items dating back to the 9th -12th centuries, such as 2 spearheads, 2 stirrups, 2 bracelets and 18 penannular brooches were found.

Linas KVIZIKEVIČIUS, Gediminas VAITKEVIČIUS

TYRINĖJIMAI VIRBALYJE 1998 M.

1998 m. LII archeologinė ekspedicija (vadovas G. Vaitkevičius) vykdė žvalgomuosius archeologinius tyrinėjimus Vilkaviškio r. Virbalio miestelyje, Vilniaus g. sklypuose Nr. 10, 12. Minėtieji darbai vykdyti planuojamų statybų vietoje – priestatų prie parduotuvių vietose.

Virbalis istoriniuose šaltiniuose pirmą kartą paminėtas 1536 m. Magdeburgo teisės jam suteiktos tik XVI a. pab. – 1593 m. Pirmą kartą miestas archeologiškai tyrinėtas 1992 m. Tais metais tuometinės KPC archeologas Saulius Berulis atliko žvalgomuosius tyrinėjimus Vilniaus g. sklype Nr. 22 bei Vydūno g. – Nr. 1A. Pastarajame archeologinio sluoksnio nerasta, o Vilniaus g. aptikti iki 265 cm storio kultūriniai sluoksniai, datuojami XVI–XVII a. (žr. Berulis S. Žvalgomieji tyrimai Virbalyje 1992 m., *LII Rankraštynas*, f. 1, Nr. 1971).

1993 m. PRPI archeologai minėtame Vilniaus g. sklype Nr. 22 atliko archeologinius tyrinėjimus, surado daug archeologinių radinių ir XVI a. medinio užstatymo liekanų (žr. Žalnierius A., Balčiūnas D., Vaškelis A. 1993 m. žvalgomųjų archeologinių tyrimų ataskaita, *LII Rankraštynas*, f. 1, Nr. 2196). Tais pačiais metais KPC archeologas A. Strazdas, žvalgęs Vilniaus gatvės sklype Nr. 5A, aptiko XVI a. pab.–XVII a. pr. radinių bei suardytą kultūrinį sluoksnį (Strazdas A. 1993 m. žvalgomųjų archeologinių kasinėjimų Virbalio mieste (Vilkaviškio r.), Vilniaus gatvėje 5A, (žr. ataskaita, *LII Rankraštynas*, f. 1, Nr. 2319).

1998 m. ekspedicijos metu Vilniaus g. sklype Nr. 10 ištirti 1 m^2 dydžio 5 šurfai. Juose archeologinio sluoksnio ir radinių nerasta.

Vilniaus g. sklype Nr. 12 ištirti 2 šurfai, bendras 4,8 m^2 plotas. Šurfe Nr. 1, po viršutiniu XX a. susiformavusiu sluoksniu bei 30 cm storio pilkų